

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

Conflict of Interest Handbook

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มกราคม ๒๕๖๑

คำนำ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่เกาะกินสังคมไทยมาอย่างยาวนาน ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทยเท่านั้น ประเทศอื่นๆ ก็ตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน จนบางครั้งมีหลายประเทศต้องล่มสลายหรือเกือบล่มสลายเพราะปัญหาการทุจริต จุดเริ่มต้นของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันคือ การขัดกันของผลประโยชน์ ซึ่งถือเป็นความผิดเชิงจริยธรรมและเป็นความผิดแรกที่จะนำไปสู่ปัญหาการทุจริตสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติ

ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐบาลในหลายๆ ประเทศจึงได้ดำเนินนโยบายในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเข้มข้น โดยมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทุจริต เช่น ในปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตรากฎหมาย The Political Reform Act of 1974 หรือที่รู้จักกันในชื่อ The Principle Conflict of Interest Law ซึ่งประกอบไปด้วยข้อห้ามพื้นฐานต่อต้านการขัดกันของผลประโยชน์ในขั้นตอนการตัดสินใจของภาครัฐ¹ ประเทศจีนภายใต้การปกครองในระบอบสังคมนิยมซึ่งนำโดย ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้ดำเนินมาตรการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเข้มข้น จนนำไปสู่การประหารชีวิตผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงหลายคน มกุฎราชกุมารบิน ชัลมานแห่งประเทศซาอุดีอาระเบียก็ทรงดำเนินพระราชโองบายในการปราบปรามการทุจริตภายในประเทศอย่างเข้มข้นเช่นกัน ซึ่งนำไปสู่การจับและการสอบสวนเจ้าชาย ๑๑ พระองค์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต

รัฐบาลไทยเองก็ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันภายในประเทศ จึงได้มีนโยบายในการต่อต้านการทุจริต โดยถือเป็นวาระแห่งชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในระยะเวลา ๒๐ ปี พร้อมทั้งแผนงานรองรับการดำเนินการเป็นระยะกลาง ๕ ปี และแผนระยะสั้นเป็นรายปี พร้อมกันนี้ยังได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบแก้ไขปัญหาการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง.) เป็นต้น

ปัจจุบันอยู่ในช่วงยุทธศาสตร์ชาติระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กำหนดให้การประเมิณคุณธรรมและความโปร่งใสเป็นกลยุทธ์สำคัญในการป้องกันการทุจริตเชิงรุก สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตยกระดับมาตรฐานในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล และเน้นย้ำให้ส่วนราชการดำเนินการตามหลัก ๓ ป คือ ปลุกจิตสำนึกต่อต้านการทุจริต ปราบปรามการทุจริต และป้องกันการทุจริต

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องดำเนินการเกี่ยวกับการต่อต้านปราบปรามการทุจริตผ่านกิจกรรมต่างๆ ในหลายๆ รูปแบบ และเพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปราม

¹ Office of General Counsel the California State University USA, Conflict of Interest Handbook
<https://www.csun.edu/sites/default/files/ConflictofInterestHandbook.pdf>

การทุจริตของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถตอบสนองและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจึงได้จัดทำคู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของข้าราชการ พนักงาน และบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีขึ้น เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง อันจะเป็นการป้องกันการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ อนึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ข้าราชการ พนักงาน และบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในการป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน อันเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหาการทุจริต ช่วยกันสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ ปราศจากการทุจริต โปร่งใส และตรวจสอบได้ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักยิ่งของเราทุกคนต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มกราคม ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
- ผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
- ผลประโยชน์ส่วนตัว	๗
- ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ	๗
ส่วนที่ ๒ ปัจจัยและรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๗
- ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	๘
- ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน	๘
- รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน	๘
- ผลประโยชน์ทับซ้อนที่มักพบในส่วนราชการ	๑๐
ส่วนที่ ๓ แนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๑
- แนวทางป้องกันและแก้ไขผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๑
- การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ	๑๒
- แนวทางปฏิบัติในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๔
- มาตรการลงโทษ	๑๕
- กลไกเฝ้าระวังติดตามการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๖
ส่วนที่ ๔ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน	๑๘

ส่วนที่ ๑

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

ผลประโยชน์ทับซ้อน Conflict of Interest หรือที่ภาษาไทยใช้คำว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ หรือการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นคำที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในหลายๆ สังคม ในรอบหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนซึ่งส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายให้กับสังคมโดยส่วนรวม

สำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายของคำว่า Conflict of Interest หรือ ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมไว้ว่า สถานการณ์หรือการกระทำที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท หรือผู้บริหาร มีผลประโยชน์ส่วนตัวมากจนมีผลต่อการตัดสินใจ หรือการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้นรับผิดชอบอยู่และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายจนกระทั่งกลายเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันทั่วไปโดยไม่เห็นว่าเป็นความผิด เช่น การรับสินบน การจ่ายเงินใต้โต๊ะ การจ่ายค่าตอบแทนเพื่อให้ตนได้เลื่อนตำแหน่ง ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากการยึดผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ การกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดทางจริยธรรมและจรรยาบรรณ²

ในคู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้ให้ความหมายของคำว่าผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใดๆ ตามอำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับเข้าไปมีส่วนได้เสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อประโยชน์ให้กับตนหรือพวกพ้องทำให้การใช้อำนาจหน้าที่เป็นไปโดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดผลเสียต่อภาครัฐ³

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) อธิบายคำว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ไว้ว่า คือสถานการณ์ที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งอันเป็นที่ไว้วางใจ เช่น ทนายความ นักการเมือง ผู้บริหาร หรือ ผู้อำนวยการของบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานรัฐ เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ทางวิชาชีพ (Professional Interest) อันส่งผลให้เกิดปัญหาที่เขาไม่

² สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., ความขัดแย้งประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม, ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม ๒๕๕๒

³ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.), คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นกลาง/ไม่ลำเอียง ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้เกิด ความไม่ไว้วางใจที่มีต่อบุคคลผู้นั้น ว่าเขาจะสามารถปฏิบัติงานตามตำแหน่งให้อยู่ในครรลองของคุณธรรมจริยธรรมได้ มากน้อยเพียงใด⁴

ดร. วิทยากร เชียงกุล กล่าวว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง ผลประโยชน์ที่ทับซ้อนกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่ต้องตัดสินใจทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ขององค์กรภาคธุรกิจเอกชน และเจ้าหน้าที่ภาคประชาสังคม (Civil Society)⁵

กฎหมายและระเบียบของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาให้ความหมายของ ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ไว้ว่า เป็นสถานการณ์ที่การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐขัดกันกับกิจการ ทางเศรษฐกิจส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ผู้นั้น ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่อการทำให้ขาดความเป็นกลางในการใช้วิจารณญาณ เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งใดก็ตามที่เป็นการยั่วยวนที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว⁶

จากคำนิยามต่างๆ เหล่านี้สรุปใจความได้ว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นความขัดแย้งจริยธรรม เป็นความผิข้นพื้นฐานประการแรกที่จะนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน สร้างความเสียหายให้กับประเทศชาติ ประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ๑. บุคคลผู้มีอำนาจในการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชน ๒. ผลประโยชน์ส่วนรวม ๓. ผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่การตัดสินใจใดๆ ในอำนาจ หน้าที่ของบุคคลผู้มีอำนาจเกิดขึ้นโดยมีผลประโยชน์ส่วนตัวไม่ว่าทางใดก็ตามเข้ามาเกี่ยวข้อง จนกระทบต่อ การตัดสินใจนั้น ทำให้เกิดอคติ ไม่เป็นกลาง หรือลำเอียง เกิดความไม่ลงรอยกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวม กับผลประโยชน์ส่วนตัว สถานการณ์ดังกล่าวเรียกว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการขัดกันของผลประโยชน์ (Conflict of Interest)

⁴ องค์การต่อต้านคอร์รัปชัน , (ประเทศไทย)ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) <

[http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/56/1/ผลประโยชน์ทับซ้อน%20\(conflict%20of%20interest\)>](http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/56/1/ผลประโยชน์ทับซ้อน%20(conflict%20of%20interest)>)

⁵ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

⁶ อีริคท์ เสรีรัฐธรรมศักดิ์ นักการเมืองไทย .: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๓), ๑๐๘-๑๐๙

ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private interest)

นายกฤษฎ์ วงศ์วิเศษธร แห่งสถาบันพระปกเกล้า ได้ให้นิยามคำว่า ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private interest) ไว้ว่า เป็นสิ่งที่ตัวบุคคลได้รับ ซึ่งอาจจะไม่ใช่เพียงแค่นั้นแต่หมายรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ด้วย ผลตอบแทนเหล่านั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนเรามีพฤติกรรมต่างๆ ออกมา โดยแบ่งผลประโยชน์ส่วนตัวออกเป็น ๒ รูปแบบคือ

๑. ที่เกี่ยวข้องกับเงิน (Pecuniary) หมายถึงผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเงิน ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะรูปแบบเงินทอง ของกำนัล หรือส่วนลดต่างๆ⁷ ในคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest Handbook) ของ The California State University ได้แบ่ง ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเงิน (Economic Interests) ออกเป็น ๕ ประเภท คือ ๑. การลงทุนทางธุรกิจ ๒. อสังหาริมทรัพย์ ๓. รายได้ ๔. ตำแหน่งทางธุรกิจ และ ๕. ของขวัญ⁸

๒. ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเงิน หมายถึงผลประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเงิน จะเป็นลักษณะของการเกิดขึ้นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของเครือญาติ เช่น เกิดการลำเอียงในการทำงาน การลำเอียงในการพิจารณาเป็นคุณหรือเป็นโทษ หรือการลำเอียงในการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้าย เป็นต้น

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest)

ผลประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public interest) หมายความว่า สิ่งใดก็ตามที่เป็นประโยชน์หรือให้ประโยชน์แก่บุคคลทั้งหลายในสังคม เป็นผลประโยชน์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นแค่ตัวปัจเจกบุคคล แต่เป็นผลประโยชน์ของทุกคนในสังคมนั้นๆ

⁷ กฤษฎ์ วงศ์วิเศษธร, ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest), สถาบันพระปกเกล้า < [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ผลประโยชน์ทับซ้อน_\(กฤษฎ์_วงศ์วิเศษธร\)](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ผลประโยชน์ทับซ้อน_(กฤษฎ์_วงศ์วิเศษธร))>

⁸ Office of General Counsel the California State University USA, Conflict of Interest Handbook <https://www.csun.edu/sites/default/files/ConflictofInterestHandbook.pdf>

ส่วนที่ ๒

ปัจจัย และรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การที่ไม่สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะออกจากกันได้อย่างสิ้นเชิง
๒. มีฐานความเชื่อในอดีตที่ว่าขุนนางหรือข้าราชการสามารถค้าขายได้โดยไม่เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ
๓. ตำแหน่งหน้าที่ราชการนำมาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตัว จึงขาดการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์สาธารณะ
๔. ทศนคติและความเชื่อของคนในสังคมยังคงเป็นแบบเดิม คือไม่สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวของผู้มีอำนาจกับผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันได้ จึงพัฒนาไม่ทันต่อสถานการณ์ของระบบกฎหมายสากลที่แยกแยะเรื่องดังกล่าวออกจากกันอย่างชัดเจน เป็นระบบ⁹

ประเภทของผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง
๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มี
๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ในอนาคต¹⁰

รูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน

แบ่งออกได้เป็น ๗ รูปแบบ ได้แก่

๑. การรับผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ (Accepting Benefits) เป็นการได้รับของขวัญสินบนหรือประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้การตัดสินใจเอนเอียง เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ฝ่ายที่ให้ผลประโยชน์กับตนเอง เช่น การใช้เงินงบประมาณของรัฐเพื่อจัดซื้อจัดจ้างแล้วเจ้าหน้าที่ได้รับผลประโยชน์เป็นการตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นของขวัญหรือผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น
๒. การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Party to Contracts) หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหาประโยชน์ให้กับตนเอง ครอบครัว หรือพวกพ้องจากตำแหน่งหน้าที่เป็นการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อตนเอง นอกจากนี้ยังรวมถึงกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำ

⁹ ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

¹⁰ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น, คู่มือการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนและจริยธรรมของข้าราชการ <http://khonkaen.mnre.go.th/download/documents/คู่มือการบริหารผลประโยชน์ทับซ้อน.pdf>.

กับหน่วยงานที่ตนสังกัด หรือเข้าเป็นคู่สัญญาเสียเอง เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ทำให้บริษัทของสมาชิกในครอบครัว หรือพวกพ้องได้รับงานรับเหมาก่อสร้างจากหน่วยงานของรัฐ หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐฝากลูกหลานเข้าทำงานในหน่วยงานที่ตนสังกัด หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานที่ตนสังกัดทำสัญญาซื้อสินค้าจากบริษัทของตนเอง

๓. การทำงานหลังเกษียณ (Post-Employment) คือ การไปทำงานหลังออกจากงานเดิม โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ หรืออิทธิพลที่เคยมีอำนาจควบคุม กำกับ ดูแลารับงาน หรือเอาประโยชน์ให้กับตนเอง หรือพวกพ้อง ยกตัวอย่างเช่น การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกษียณแล้วรับเป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน หรือการที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านการแพทย์และเวชภัณฑ์ออกจากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา หรือการว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เกษียณมาทำงานในตำแหน่งเดิม โดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับ เป็นต้น

๔. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting) หมายถึง สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งสถานภาพการทำงานสาธารณะ เข้าไปเป็นที่ปรึกษา นายจ้างของภาคเอกชน หรือเป็นเจ้าของกิจการเอง หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ นอกจากนี้ยังรวมไปถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เวลาและเครื่องมือของรัฐในการทำงานพิเศษภายนอกที่ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานด้วย เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่กลับเอาเวลาไปรับงานพิเศษอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นการแข่งขันกับหน่วยงานที่ตนสังกัด หรือการที่ผู้พิพากษา อัยการรับเป็นที่ปรึกษาให้กับบริษัทเอกชน

๕. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้โอกาสในตำแหน่งหน้าที่ที่ตนรู้เห็นในข้อมูลที่เป็นความลับของทางราชการ นำข้อมูลนั้นไปเปิดเผยเพื่อให้ตนได้รับประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการตอบแทน ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของเงินตรา หรือประโยชน์อย่างอื่น หรือนำข้อมูลที่เป็นความลับของทางราชการไปเปิดเผยให้กับญาติ หรือพวกพ้อง เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นได้รับประโยชน์ หรือแสวงหาผลประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้น เช่น การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการการก่อสร้างสถานีรถไฟความเร็วสูง จึงบอกให้ญาติ หรือพวกพ้องไปซื้อที่ดินบริเวณดังกล่าว เพื่อขายให้กับทางราชการในราคาที่สูงขึ้น หรือการที่เจ้าหน้าที่ทราบข้อมูลมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการก่อสร้าง แล้วแจ้งข้อมูลนั้นให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จัก เพื่อให้ได้เปรียบในการประมูลก่อสร้าง

๖. การนำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนอื่นที่ไม่ใช่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น เช่น การนำรถยนต์ในราชการไปใช้เพื่อการอันเป็นส่วนตัว หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำน้ำมันที่อยู่ในความดูแลของตนไปขาย และนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัว

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมือง (Pork Barreling) คือ การใช้อิทธิพลทางการเมืองเพื่อเรียกผลตอบแทน หรือประโยชน์ต่อพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบอยู่ เช่น การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการต่างๆ ลงไปในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง หรือการใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อการหาเสียงเลือกตั้ง รวมไปถึงการต่อรองโดยใช้โครงการสาธารณะเพื่อให้ตนเองชนะการเลือกตั้ง

ผลประโยชน์ทับซ้อนที่มักพบในส่วนราชการมีดังนี้

๑. การใช้ตำแหน่งไปดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเองโดยตรง
๒. ใช้ตำแหน่งหน้าที่ไปช่วยเหลือญาติสนิทมิตรสหาย
๓. การรับผลประโยชน์โดยตรง
๔. การแลกเปลี่ยนผลประโยชน์โดยใช้ตำแหน่งหน้าที่การงาน
๕. การนำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้เป็นการส่วนตัว
๖. การนำข้อมูลอันเป็นความลับของหน่วยงานมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว
๗. การทำงานอีกแห่งหนึ่งที่ขัดแย้งกับงานแห่งเดิม
๘. ผลประโยชน์ทับซ้อนจากการเปลี่ยนสถานที่ทำงาน
๙. การปิดบังความผิด

ส่วนที่ ๓

แนวทางปฏิบัติงานเพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๙ ได้กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทโดยให้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น อีกทั้งมาตรา ๒๘๐ ยังกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๙ และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนจึงให้ความสำคัญกับบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนทุกตำแหน่งมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติ มีความเป็นกลางทางการเมือง อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชนตามหลักธรรมาภิบาล โดยจะต้องยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๙ ประการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดังนี้

๑. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
๒. การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ
๓. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
๔. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย
๕. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
๖. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
๗. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
๘. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. การกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์หรือคุณต้องห้าม (Qualification and Disqualification from Office) เช่น การห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือรัฐมนตรี ต้องไม่ดำรงตำแหน่งข้าราชการประจำ และต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัมปทานหรือสัญญาต่างๆ กับรัฐ เป็นต้น

๒. การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สินและธุรกิจของผู้ดำรงตำแหน่งสาธารณะให้สาธารณชนทราบ เช่น การยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของ

รัฐที่มีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

๓. การกำหนดให้มีข้อพึงปฏิบัติทางจริยธรรม (Code of Conduct) เพื่อเป็นการสร้างกรอบบ่งบอกถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรยึดถือเป็นหลักในการปฏิบัติงาน

๔. การกำหนดให้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำงานหลังพ้นจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะ (Post-office Employment Restriction) เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวนำข้อมูลที่เป็นความลับของหน่วยงานไปใช้ประโยชน์ในทางส่วนตัวหลังการพ้นจากตำแหน่งหน้าที่

การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติราชการ

กรอบหรือแนวทางในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนที่ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพึงนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงาน คือ การปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีซึ่งประกอบไปด้วยคุณธรรม ๑๐ ประการดังนี้

๑. หลักประสิทธิผล (Effective) หมายถึง ผลการปฏิบัติราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นที่มีการกิจคล้ายคลึงกันและมีผลการปฏิบัติงานในระดับชั้นนำของประเทศ โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการตรวจติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

๒. หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การบริหารราชการตามแนวทาง กำกับดูแลที่ดีที่มีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหาร จัดการที่เหมาะสมให้องค์กรสามารถใช้ทรัพยากรทั้งด้านต้นทุน แรงงานและระยะเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติราชการตามภารกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม

๓. หลักการตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง การให้บริการที่สามารถดำเนินการได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดและสร้างความเชื่อมั่นความไว้วางใจ รวมถึงตอบสนองตามความคาดหวังความต้องการของประชาชนผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสียที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง

๔. หลักการรับผิดชอบ (Accountability) หมายถึง การแสดงความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และผลงานต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยความรับผิดชอบนั้นควรอยู่ในระดับที่สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ รวมทั้งการแสดงถึงความสำนึกในการรับผิดชอบต่อปัญหาสาธารณะ

๕. หลักความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง กระบวนการเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมาชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันไม่ต้องห้ามตามกฎหมายได้อย่างเสรี โดยประชาชนสามารถรับรู้ทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม หรือกระบวนการต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้

๖. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่ข้าราชการ ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มมีโอกาสได้เข้าร่วมในการรับรู้ เรียนรู้ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดแนวทาง ร่วมการแก้ไขปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะหุ้นส่วนในการพัฒนา

๗. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) หมายถึง การถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากส่วนราชการส่วนกลางให้แก่หน่วยงานการปกครองอื่น (ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น) และภาคประชาชนดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการให้แก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจในการให้บริการต่อผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้เสีย การปรับปรุงกระบวนการ และเพิ่มผลิตภาพ เพื่อผลการดำเนินงานที่ดีของส่วนราชการ

๘. หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง การใช้อำนาจของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้เสีย

๙. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกทางด้านเพศ ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ศาสนา อายุ ความพิการ สภาพทางการ สุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และอื่นๆ

๑๐. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) หมายถึง การหาข้อตกลงทั่วไปภายในกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อตกลงที่เกิดจากการใช้กระบวนการเพื่อหาข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์และเสียประโยชน์ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งต้องไม่มีข้อคัดค้านที่ยุติไม่ได้ในประเด็นที่สำคัญโดยฉันทามติ ไม่จำเป็นต้องหมายความว่า เป็นความเห็นพ้องโดยเอกฉันท์

แนวทางปฏิบัติในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของข้าราชการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๑. ให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นมีหน้าที่คอยดูแลให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยเคร่งครัด

๒. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น

๓. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่อาศัยโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่รับ เรียกรับ หรือยอมรับประโยชน์ใดๆ ให้แก่ตนเองและผู้อื่น

๔. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการให้ของขวัญ ของกำนัล หรือผลประโยชน์ทั้งที่เป็นเงินตราและประโยชน์ในรูปแบบอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนระดับ ตำแหน่ง หรือความดีความชอบเป็นพิเศษ

๕. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่ดำเนินการใดๆ ที่เป็นการช่วยเหลือญาติ หรือพวกพ้องให้ได้รับการบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งงานใดๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๖. ห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่นำทรัพย์สินใดๆ ของทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีไปใช้เพื่อการอันเป็นประโยชน์ส่วนตัว

๗. ห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้เวลาปฏิบัติราชการ ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานอื่นอันมิใช่งานของทางมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๘. ห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ข้อมูลลับของทางราชการ ทางมหาวิทยาลัย เพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว ญาติ พวกพ้อง หรือคนรู้จัก

๙. ห้ามพนักงานเจ้าหน้าที่กระทำการใดๆ อันเป็นการเบียดบังผลประโยชน์ที่เป็นเงินตรา หรือผลประโยชน์อื่นใดของผู้ได้บังคับบัญชา

๑๐. ห้ามผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นหัก หรือเรียกเก็บค่าใช้จ่ายใดๆ จากผู้ได้บังคับบัญชา ในการจัดหาของขวัญตามประเพณีนิยม หรือวาระต่างๆ แก่ผู้บังคับบัญชา หรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชา

๑๑. ในกรณีที่มีการรับของขวัญ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันควรได้ตามกฎหมาย หรือโดยธรรมจรรยาจากผู้หนึ่งผู้ใดในแต่ละโอกาสที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

การแจ้งเบาะแสพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติหน้าที่ที่เชื่อได้ว่าอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. กรณีผู้พบเห็นเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถแจ้งเบาะแสได้ที่คนบตี ผู้อำนวยการที่มีพฤติกรรมนั้นสังกัดอยู่ โดยระบุชื่อ-นามสกุล สังกัดของบุคคลที่มีพฤติกรรมนั้น วัน เวลา สถานที่ และพฤติกรรมที่กระทำ รวมทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ (ถ้ามี) โดยจะระบุชื่อผู้แจ้งหรือไม่ก็ได้ หรือทางเว็บไซต์ www.pbru.ac.th โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จะทำการตรวจสอบข้อมูลการแจ้งเบาะแสทุก ๑๕ วัน (ทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของทุกเดือน)

๒. กรณีผู้พบเห็นเป็นบุคคลภายนอก ให้แจ้งเบาะแสที่ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี โดยระบุชื่อ-นามสกุล สังกัดของบุคคลที่มีพฤติกรรมนั้น (ถ้าทราบ) วัน เวลา สถานที่ และพฤติกรรมที่กระทำ รวมทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ (ถ้ามี) โดยจะระบุชื่อผู้แจ้งหรือไม่ก็ได้ หรือ ทางเว็บไซต์ www.pbru.ac.th โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจะทำการตรวจสอบข้อมูลการแจ้งเบาะแสทุก ๑๕ วัน (ทุกวันที่ ๑ และ ๑๖ ของทุกเดือน)

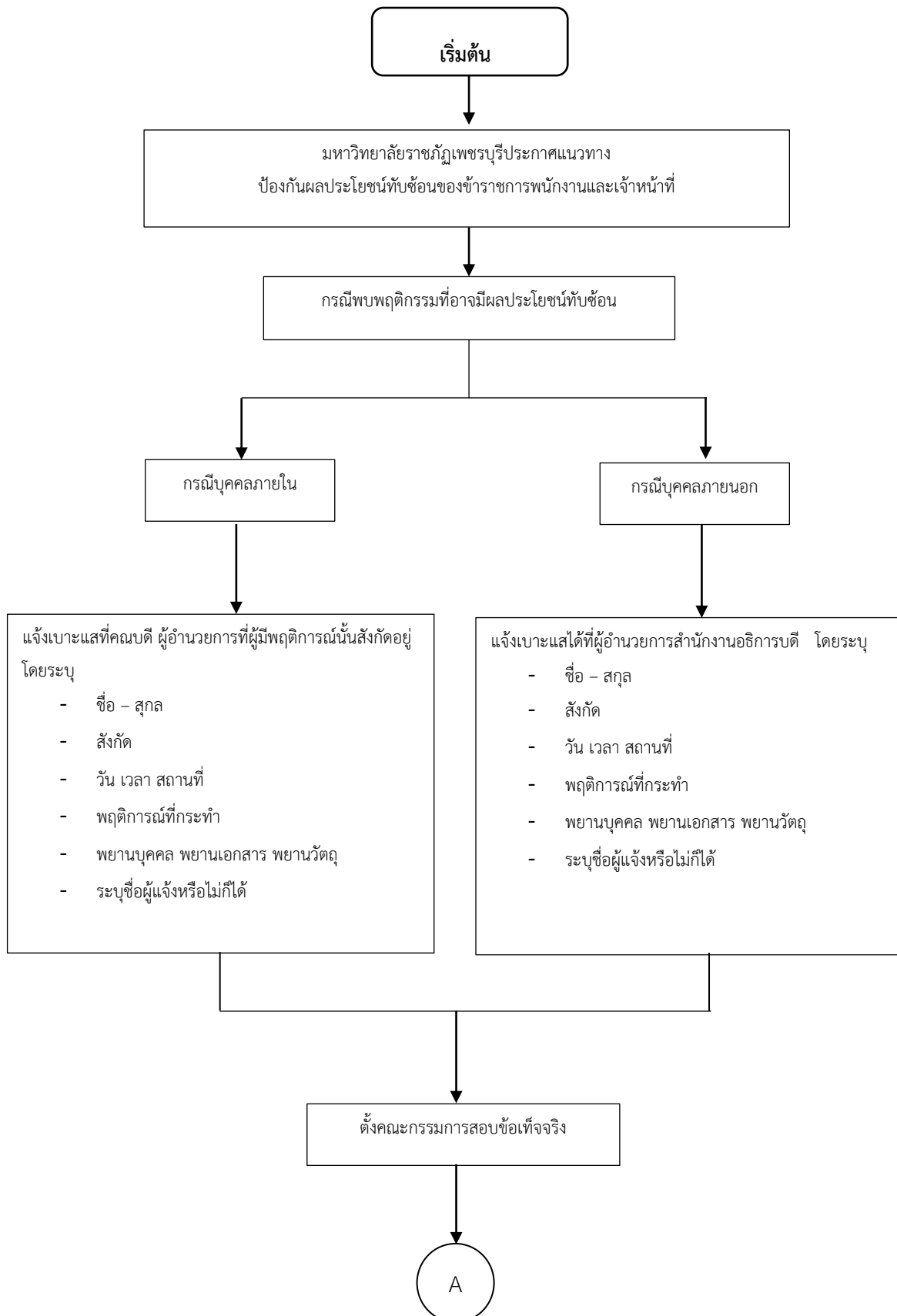
มาตรการลงโทษ

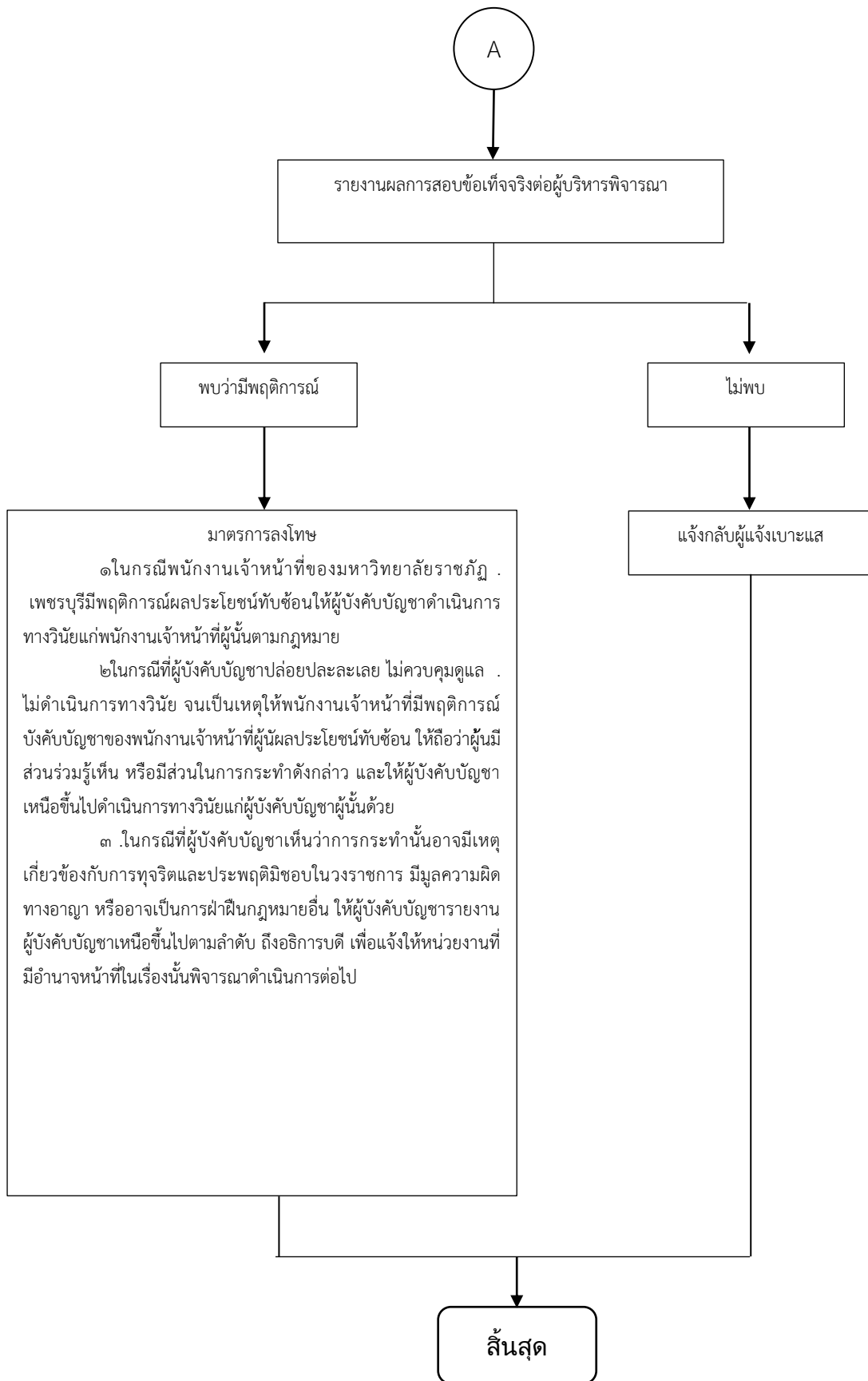
๑. ในกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีพฤติกรรมผลประโยชน์ทับซ้อน ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นตามกฎหมาย

๒. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาปล่อยปละละเลย ไม่ควบคุมดูแล ไม่ดำเนินการทางวินัย จนเป็นเหตุให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมผลประโยชน์ทับซ้อน ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีส่วนร่วมรู้เห็น หรือมีส่วนในการกระทำความผิด และให้ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปดำเนินการทางวินัยแก่ผู้บังคับบัญชาผู้นั้นด้วย

๓. ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการกระทำนั้นอาจมีเหตุเกี่ยวข้องกับการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ มีมูลความผิดทางอาญา หรืออาจเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอื่น ให้ผู้บังคับบัญชารายงานผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปตามลำดับ ถึงอธิการบดี เพื่อแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นพิจารณาดำเนินการต่อไป

กลไกการกำกับติดตามการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ส่วนที่ ๔

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๑๐๐ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่ หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใดที่ต้องห้ามมิให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ให้นำบทบัญญัติในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคสอง โดยให้ถือว่าการดำเนินการของคู่สมรสดังกล่าว เป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรา ๑๐๑ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาใช้บังคับกับการดำเนินการของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีโดยอนุโลม เว้นแต่การเป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่จำหน่ายได้ในบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งมีใช้บริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐๐ (๒) ที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

มาตรา ๑๐๒ บทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มิให้นำมาใช้บังคับกับการดำเนินกิจการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบการดำเนินงานของบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่หน่วยงานของรัฐถือหุ้นหรือเข้าร่วมทุน

มาตรา ๑๐๓ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคล นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐๓/๑ บรรดาความผิดที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ให้ถือเป็นความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาด้วย

มาตรา ๑๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ หรือมาตรา ๑๐๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

กรณีความผิดตามมาตรา ๑๐๐ วรรคสาม หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการที่คู่สมรสของตนดำเนินกิจการตามมาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ๗ เป้าหมาย ประกอบด้วย

- (๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- (๒) ผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- (๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- (๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- (๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- (๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองตามความต้องการ
- (๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ดังต่อไปนี้

- (๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสนหาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานะานุรูป
- (๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท
- (๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวไว้เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยทันที

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยั้งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ

หรือเป็นกรรมการ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้น ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชานอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันไม่ได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมชาติของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรียกรับเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใดๆ เพื่อมอบให้หรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่ากรณีใดๆ มิได้

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามีได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ ๕

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๘

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่องานหรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การขอใบรับรองการขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น

(๒) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น

(๓) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินการกิจการใดๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงาน หรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(๔) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะการรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยม และของขวัญนั้นมีราคามูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยตามธรรมชาติของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน

ข้อ ๕ ข้าราชการต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตัวดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการและคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดประโยชน์ของทางราชการเป็นหลักในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการ หรือประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วยกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๖ ข้าราชการต้องละเว้นจากการแสวงประโยชน์ที่มีขอบโดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่และไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่เรียก รับ หรือยอมรับ หรือยอมให้ผู้อื่นเรียก รับ หรือยอมจะรับซึ่งของขวัญแทนตน หรือญาติของตน ไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม เว้นแต่เป็นการให้โดยธรรมชาติหรือเป็นการให้ตามประเพณี หรือให้แก่บุคคลทั่วไป

(๒) ไม่ใช้ตำแหน่ง หรือการกระทำที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลใดเพราะมีอคติ

(๓) ไม่เสนอหรืออนุมัติโครงการ การดำเนินการ หรือการทำนิติกรรมหรือสัญญา ซึ่งตนเองหรือบุคคลอื่นจะได้รับประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือประมวลจริยธรรมนี้

ข้อ ๗ ข้าราชการต้องเคารพและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างตรงไปตรงมา โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่เลี่ยงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องว่างของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือผู้อื่น และต้องเร่งแก้ไขช่องว่างดังกล่าวโดยเร็ว

(๒) ไม่ยอมให้บุคคลอื่นอาศัยชื่อตนเองถือครองทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อื่นใดแทนบุคคลอื่นอันเป็นการเลี่ยงกฎหมาย หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นถือครองสิ่งดังกล่าวแทนตนเพื่อปกปิดทรัพย์สินของตน

ข้อ ๘ ข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เป็นกลางทางการเมือง ให้บริการแก่ประชาชนโดยมีอัธยาศัยที่ดีและไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม โดยอย่างน้อยต้องวางตน ไม่เอื้อประโยชน์เป็นพิเศษให้แก่ญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูงหรือผู้มีบุญคุณ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่หน้าผู้ใด

ข้อ ๙ ข้าราชการต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด และรวดเร็ว ไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้าและใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดำเนินงานเพื่อการในหน้าที่ และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้องทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง โดยไม่ใช้ข้อมูลที่ได้มาจากการดำเนินงานไปเพื่อการอื่น อันไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ตนเองหรือบุคคลอื่น

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง มาตรฐานของจรรยาบรรณที่พึงมีในสถาบันอุดมศึกษา

จรรยาบรรณที่ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาต้องยึดมั่นในหลักการต่อไปนี้

- (๑) ยึดมั่นและยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- (๒) ซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อ
- (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (๔) ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (๕) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (๖) ไม่ใช้อำนาจครอบงำผิดทำนองคลองธรรมต่อนักศึกษา

นอกจากนี้ในข้อ ๔ ของประกาศ ก.พ.อ. ดังกล่าว ยังกำหนดให้การกระทำผิดจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็น “การเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากนักศึกษา หรือผู้รับบริการ เพื่อกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด” เป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง

ถ้าการกระทำผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรงดังกล่าวเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ต้องดำเนินการทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

พนักงานมหาวิทยาลัยและลูกจ้างของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

Office of General Counsel the California State University USA, Conflict of Interest Handbook

<https://www.csun.edu/sites/default/files/ConflictofInterestHandbook.pdf>

กฤษฎณ์ วงศ์วิเศษธร,ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest), สถาบันพระปกเกล้า< [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title =](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ผลประโยชน์ทับซ้อน_(กฤษฎณ์_วงศ์วิเศษธร)>)
 ผลประโยชน์ทับซ้อน_(กฤษฎณ์_วงศ์วิเศษธร)>

สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ., ความขัดแย้งประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม.

ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรม ๒๕๕๒

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.), คู่มือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน) ๗,(ประเทศไทยผลประโยชน์ทับซ้อน(Conflict of Interest)

< [http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/56/1/ผลประโยชน์ทับซ้อน%20\(conflict%20of%20interest\)>](http://www.anticorruption.in.th/2016/th/detail/56/1/ผลประโยชน์ทับซ้อน%20(conflict%20of%20interest)>)

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ นักการเมืองไทย ,: จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุผลกระทบ แนวทางแก้ไข (พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร ๒๕๕๓)

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น, คู่มือการบริหารจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน และจริยธรรมของข้าราชการ [http://khonkaen.mnre.go.th/download/documents/คู่มือการบริหาร](http://khonkaen.mnre.go.th/download/documents/คู่มือการบริหารผลประโยชน์ทับซ้อน.pdf)
 ผลประโยชน์ทับซ้อน.pdf.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คู่มือป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน มีนาคม ๒๕๖๐